

Rozwój podmiotów ekonomii społecznej – szanse i wyzwania dla społeczności lokalnych

Zbigniew Wejcman
BORIS (SCWO)

EKONOMIA SPOŁECZNA

- Polega na skutecznej działalności ekonomicznej podporządkowanej wyraźnemu celowi społecznemu.
- Przedsiębiorczość społeczna poszukuje rozwiązań trwałych, efektywnych i w największym stopniu uniezależniających:
 - osoby, rodziny, grupy
 - organizacje pozarządowe (z dz. gospodarczą)
 - lokalne społeczności

3 KRĘGI EKONOMII SPOŁECZNEJ (KPRES 2012)

Podmioty mające umożliwić reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. ZAZ, WTZ, CIS, KIS

Podmioty o charakterze pożytku publicznego, które prowadzą działalność ekonomiczną, zatrudniają pracowników, choć ich działanie nie jest oparte na ryzyku ekonomicznym. Są to głównie organizacje.

Podmioty o charakterze rynkowym, które jednak tworzone były w związku z realizacją celu społecznego, bądź dla których leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej (np. spółdzielnie socjalne)

LOKALNY KONTEKST ES

- nowe produkty lub nowa jakość produkowanych dóbr (innowacyjny charakter podejmowanych działań, uwzględnianie aspektów etycznych, równościowych)
- nowe metody organizacji i/lub produkcji dóbr lub usług (włączanie partnerów, np. JST i przedsiębiorców w tworzenie nowych miejsc pracy, zawiązywanie partnerstw lokalnych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej)
- angażowanie wolontariuszy/ mieszkańców, włączanie się w działania na rzecz społeczności lokalnej wykraczające poza wymiar ekonomiczny PES
- oferta pracy i produktu skierowana jest do najbliższej społeczności

SZANSE LOKALNE

- zwiększanie współpracy z innymi lokalnymi PES – rzecznictwo wobec JST, wspólne projekty i działania, wymiana zasobów, informacji
- inicjowanie i/lub aktywne włączanie się w budowanie partnerstw międzysektorowych z udziałem JST, biznesu, mieszkańców (również pod kątem RLKS 2014-2020)
- profesjonalizacja – udział w szkoleniach, korzystanie z ofert doradczych i finansowych (np. OWES, ROEFS, SPLOT i lokalnych centrów wsparcia, LGD, LOG i in.)

SZANSE LOKALNE

- aktywne zachęcanie JST do stosowania innowacyjnych narzędzi wsparcia działań obywatelskich (klauzule społeczne, inicjatywa lokalna, małe dotacje, fundusze pożyczkowe i wkładu własnego, wspólne projekty, współtworzenie PES...)
- praca nad lokalnymi planami, strategiami, udział w tworzeniu polityk publicznych na każdym szczeblu JST
- otwarcie się na współpracę z lokalnymi partnerami, którzy coraz częściej działają jak organizacje pozarządowe: biznes zaangażowany społecznie, CAL, aktywne biblioteki, partnerstwa lokalne, ZOZ 😊

LOKALNE PROGRAMY WSPARCIA ES

- Władze i instytucje samorządowe oraz organizacje pozarządowe mogą dzielić się odpowiedzialnością za rozwój lokalnej przedsiębiorczości społecznej
- Przykładem jest Miejsko-Gminny Program Wspierania Ekonomii Społecznej w Powiecie Wałbrzyskim oraz Mieście Świdnica (2008) i Program z gminy Żmigród (2009) z woj. dolnośląskiego

PARTNERSTWO W ROZWOJU STRATEGII ES

Organizacje mogą być promotorem odpowiednich rozwiązań prawnych i zapisów wspierających przedsiębiorczość społeczną w kluczowych dokumentach JST – strategii rozwiązywania problemów społecznych, strategii rozwoju JST, Programu Współpracy – lub w odrębnych programach lokalnych. Przykład: Partnerstwo „Nasza 19” opracowało strategię rozwiązywania problemów społecznych gminy Słupno.

PARTNERSTWO W ROZWOJU STRATEGII ES

- Przykład: Partnerstwo „Nasza 19” na przełomie 2008 i 2009 r. pracowało nad nowelizacją gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych 6-tysięcznej wiejskiej gm. Słupno.
- Jako VII Cel Strategiczny uzgodniono „Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej i wsparcie powstawania nowych”. Efektem wdrożenia strategii stało się powołanie w 2012 r. spółdzielni socjalnej utworzonej przez osoby prawne „Centrum Usług Środowiskowych”

REWITALIZACJA SPOŁECZNA WSPÓLNYM WYZWANIEM

- Działania na rzecz rozwoju wspólnoty lokalnej – rewitalizacja, aktywizacja lokalna - w oparciu o zasoby własne są jedną z podstawowych form działalności w ramach Ekonomii Społecznej.
- Podmiotami ES długofalowo wpływającymi na rozwój społeczności, w których funkcjonują są Partnerstwa Lokalne. Szczególną rolę Partnerstwa odgrywają w społecznościach marginalizowanych i zdegradowanych (przykład gm. Bałtów, Sieci Grup Partnerskich oraz modelu pomorskiego, Mazowiecka Sieć PL i Warszawska Sieć Partnerstw Lokalnych w ramach SCWO).

INNE FORMY LOKALNEGO WSPARCIA PES

- Polityka lokalowa (uchwała/ program) umożliwia PES wynajem po preferencyjnych stawkach lokali na prowadzenie działań ekonomizacyjnych
- JST (region, powiat, gmina) wyodrębnia fundusz (celowy, rezerwowany) na pożyczki wewnętrzne, poręczenia do instytucji zewnętrznych
- JST zakupuje u PES usługi/ towary w oparciu o ustawę o zamówieniach publicznych z zastosowaniem w tych zamówieniach klauzule społeczne (preferencje dla PES)

INNE FORMY LOKALNEGO WSPARCIA PES

- JST jest aktywnym współzałożycielem spółdzielni socjalnych zakładanych przez podmioty prawne
- JST prowadząc lub współuczestnicząc w prowadzonych przez organizacje KIS, CIS, WTZ przyczynia się do aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych
- JST planuje kilkuletnie zlecenie wybranych zadań szczególnie „wrażliwym” PES (np. lokalna spółdzielnia socjalna założona przez osoby długotrwale bezrobotne)

KONIECZNE ZMIANY W PODEJŚCIU JST DO ES

- zwiększenie nakładów finansowych kierowanych przez samorząd regionalny i samorzady lokalne na rozwój ekonomii społecznej (edukacja liderów, praca z otoczeniem, wsparcie, tworzenie polityki/strategii/planów)
- zmniejszenie biurokracji i utrudnień, istotnych dla podmiotów gospodarki społecznej, pozostających w sferze decyzyjnej lokalnych samorządów
- zwiększenie udziału przedsiębiorstw społecznych w regionalnej/lokalnej gospodarce, w tym w obszarze świadczenia usług (też rynkowych) i produkcji towarów.

MODEL WSPÓŁPRACY (MPIPS)

Wpływ na konstruowanie przez władze polityk publicznych - strategii, programów i budżetu (np. Programy Współpracy, program profilaktyczny)

Współpraca pozafinansowa (np. patronat, użyczenia, inicjatywa lokalna) i finansowa (realizacja zadań publicznych w drodze konkursów, przetargów, inne)

Tworzenie warunków do rozwoju współpracy (np. partnerstwa lokalne, prowadzenie centrum wspierania organizacji pozarządowych, pomoc JST w tworzeniu porozumień organizacji)

WYZWANIA W OBSZARZE FINANSOWYM

- Debata o nowej perspektywie budżetowej UE 2014 – 2020
- Zaproponowanie nowego sposobu działania Funduszu Inicjatyw Obywatelskich po 2013 roku
- Zmiana sposobu rozliczania dotacji – z „fakturowego” na „rezultatowy”
- Opracowanie rozwiązań dotyczących zbiorów publicznych (np. oświadczenie o zbiorce zamiast oczekiwania na zgodę organu władzy)

WYZWANIA W OBSZARZE FINANSOWYM

- Refleksja o 1% - jak zwiększyć dostęp do 1% dla większej liczby organizacji, co z kontami dla osób prywatnych i instytucji nie będących OPP?
- Rozbudzanie filantropii indywidualnej – nowe, inne ulgi podatkowe?
- Uproszczenia w procedurach pozyskiwania i rozliczania otrzymanych środków – z zapewnieniem ich bezpieczeństwa i jawności sposoby wydatkowania

PROJEKTY ZMIAN PRAWA

Uproszczenie rachunkowości dla niezamożnych organizacji
(zespół przy Prezydencie RP)

Zmiana ustawy o stowarzyszeniach (projekt OFOP)

Napisana na nowo ustawa o zbiórkach publicznych (projekt
poselski i rządowy)

Projekt ustawy o przedsiębiorstwie społecznym

Zbigniew Wejcman, BORIS

zbyszekw@boris.org.pl

Ośrodek Wsparcia Ekonomii
Społecznej

owes.waw.pl

Stołeczne Centrum Współpracy
Obywatelskiej, Warszawa

centrumwspolpracy.org.pl